

**frans en marja
de boer lichtveld**

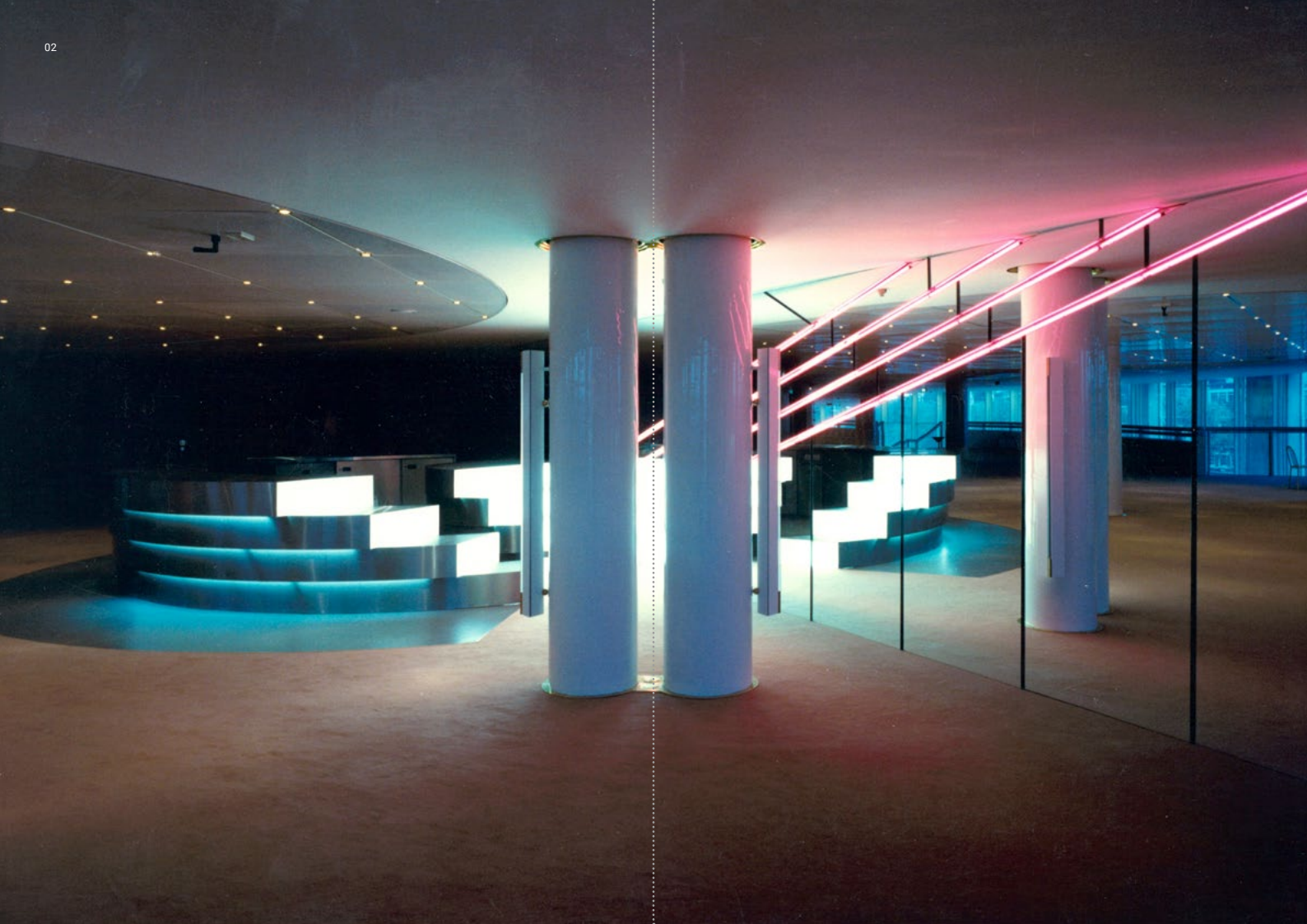

Frans en Marja de Boer Lichtveld

Frans (1942 – 2016) en Marja (1941) de Boer Lichtveld vormen een uitzonderlijk duo in de Nederlandse kunstgeschiedenis. Ruim 45 jaar lang werkte het echtpaar aan een oeuvre waarin beweging, licht en reflecties een centrale rol spelen. Samen realiseerden zij tientallen monumentale kunstwerken in de openbare ruimte en publieke gebouwen in Nederland en daarbuiten.

In hun atelierwoning in een voormalig schoolgebouw aan de Amstel maakte het kunstenaarsduo naast schaalmodellen voor de opdrachten ook vrij werk. Creëren zonder de kaders en eisen van een opdrachtgever bood ruimte voor experiment en onderzoek naar nieuwe materialen, vormen en thema's. De reliëfs en sculpturen die in de tentoonstelling 'Reflecties' te zien zijn, geven een indruk van de veelzijdigheid en kwaliteit van hun oeuvre; het resultaat van een leven lang samenwerken.

Een genereuze schenking van Marja de Boer Lichtveld aan de BPD Kunstcollectie was mede de aanleiding voor deze bijzondere tentoonstelling.

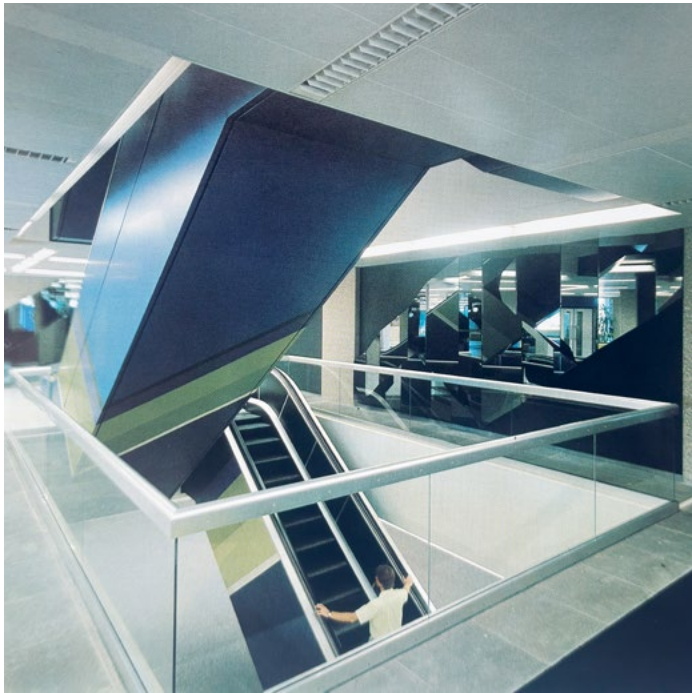
Twee kunstenaars worden een duo

Frans en Marja ontmoeten elkaar in 1963 aan de voorloper van de Rietveld Academie in Amsterdam. Frans maakt ijzeren sculpturen van schroot en werkte daarnaast als assistent in het atelier van beeldhouwer Shinkichi Tajiri (1923 – 2009). Marja maakt collages, gouaches en textiele werken vol verwijzingen naar (seksuele) vrijheid en vrouwelijkheid.

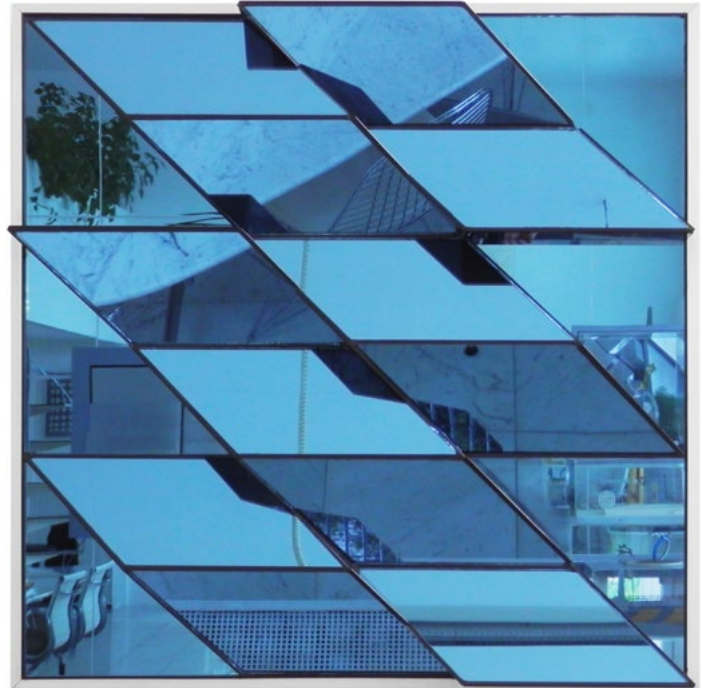
In 1967 betrekken Frans en Marja een groot atelier in een oud schoolgebouw aan de Amstel. De ruime vertrekken maken het mogelijk om groter te werken en er is ruimte voor experiment. Het werk van Marja wordt driedimensionaal. Ze introduceert licht en beweging door middel van motoren en neon. Frans maakt zijn eerste 'space objects' geïnspireerd door de ruimtevaart.

In 1970 krijgen Frans en Marja de opdracht om een werk te maken op de gevel van een zwembad in Leidschendam. De architect van het gebouw had hun individuele werken gezien in een tentoonstelling en spoort hen aan om samen een werk te creëren. Het wordt het eerste monumentale kinetische object in Nederland en is de start van een gezamenlijke carrière als kunstenaarsduo.

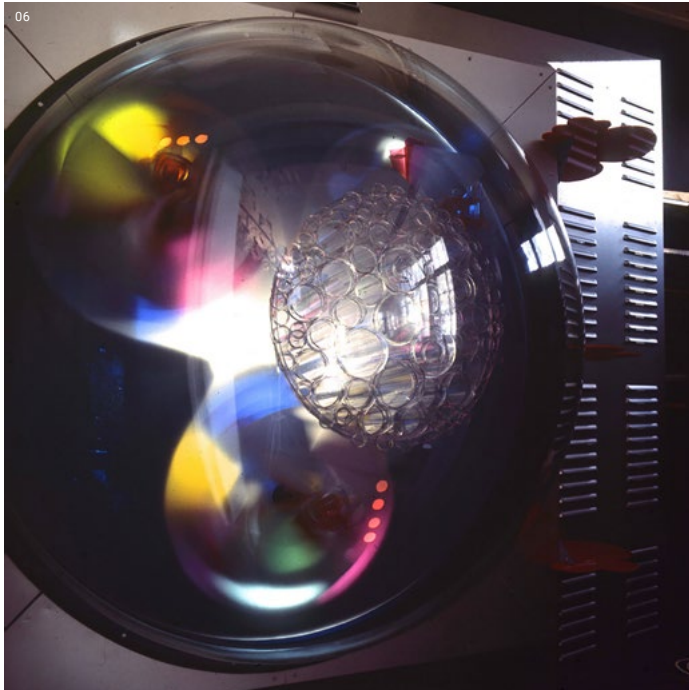
04 Kantoor AMEV Verzekeringen
Spiegelreliefwand
1974

05 Diagonaaldeling
Spiegelrelief
1976

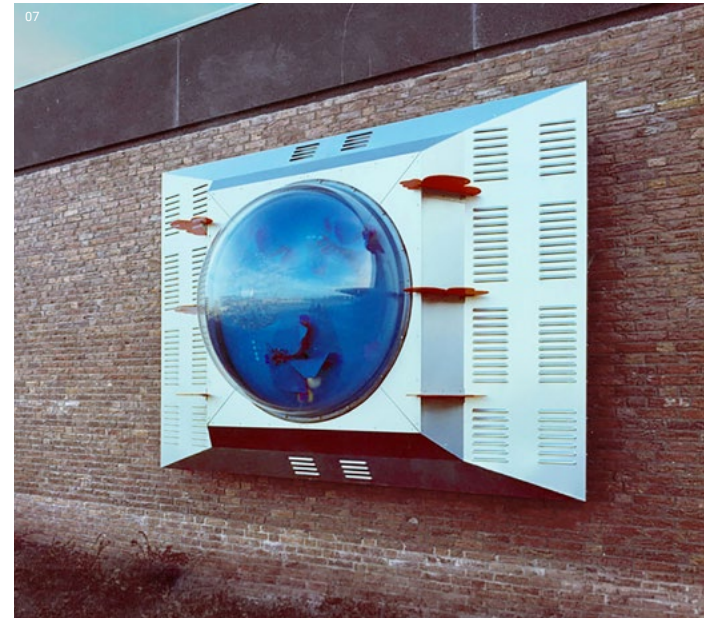
Werk in opdracht

Na de opdracht voor het zwembad in Leidschendam volgen er nog vele. De periode 1965 – 1990 kent een bloei van beeldende kunst in de openbare ruimte in Nederland, mede gestimuleerd door de overheid ingestelde procentageregeling voor kunst in en bij openbare gebouwen. Deze regeling brengt architecten en kunstenaars nader tot elkaar. Ook voor Frans en Marja zijn er veel mogelijkheden.

Ze werken doorlopend aan tientallen opdrachten – één of twee per jaar. Door de jaren heen ontstaat er een uiteenlopend oeuvre met een herkenbare vormtaal.

Beweging, licht en reflecties zijn constanten die steeds weer op nieuwe manieren worden benaderd. Vormen als cirkels, spiralen en piramides komen herhaaldelijk terug, net als neonlicht en roestvrijstaal. Frans en Marja begeleiden de productie en plaatsing van de grootschalige projecten zelf en ontwikkelen hierin een uitzonderlijke expertise.

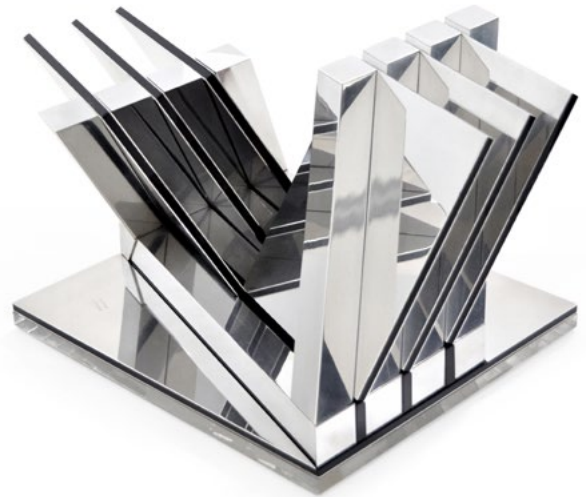

11 Diagonaconstructie 1
1980

12 Diagonaconstructie 2
1980

Waardering

Nog altijd zijn er vele kunstwerken van het duo in de publieke ruimte door heel Nederland te zien. Inmiddels zijn ze niet meer weg te denken uit hun omgeving.

Een aantal minder autonome werken is door de jaren heen ontmanteld. Verbouwingen, herinrichtingen en sloop maken het soms onmogelijk om die werken te bewaren.

Gelukkig zijn er ook succesvolle voorbeelden van herplaatsing. Zoals in Zoetermeer, waar een ensemble van grote spiralen (Interaction, 1988) op het Stadhuisplein een nieuwe plaats kreeg in de waterpartij ervoor. In Nieuwegein werd 'De Krul' in 2013 van het Stadsplein verplaatst naar de Zuiderstedeweg. En op het moment van schrijven wordt in Hoofddorp een nieuw stadhuis gebouwd, met een atrium zo hoog dat ook het werk van Frans en Marja kan meeverhuizen.

De waardering en interesse voor het werk van Frans en Marja de Boer Lichtveld blijkt niet in de laatste plaats uit het feit dat zowel de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, als de Rijksdienst van Kunsthistorische Documentatie Marja's collectie kunstwerken en schaalmodellen en het archief van het duo verwerven in 2026.

Frans en Marja de Boer Lichtveld in de BPD Kunstcollectie

Het werk van Frans en Marja de Boer Lichtveld heeft een belangrijke positie in de BPD Kunstcollectie. Al in 1978 wordt het spiegelreliëf 'Diagonaalindeling' (1977) verworven voor de collectie. Marja is de eerste vrouwelijke kunstenaar binnen de verzameling. In de tachtiger jaren worden nog eens twee reliëfs uit de serie 'Intersected Movement' (1984) aangekocht.

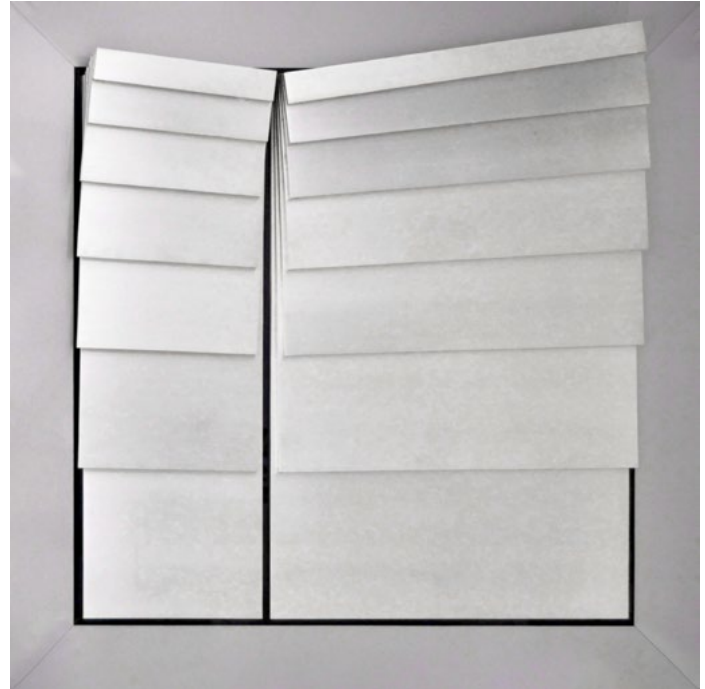
In 1990 krijgt de monumentale poort 'Prometheus Tempel' (1988) een prominente plaats in de tuin van het kasteel bij het toenmalige hoofdkantoor van het Bouwfonds in Hoevelaken.

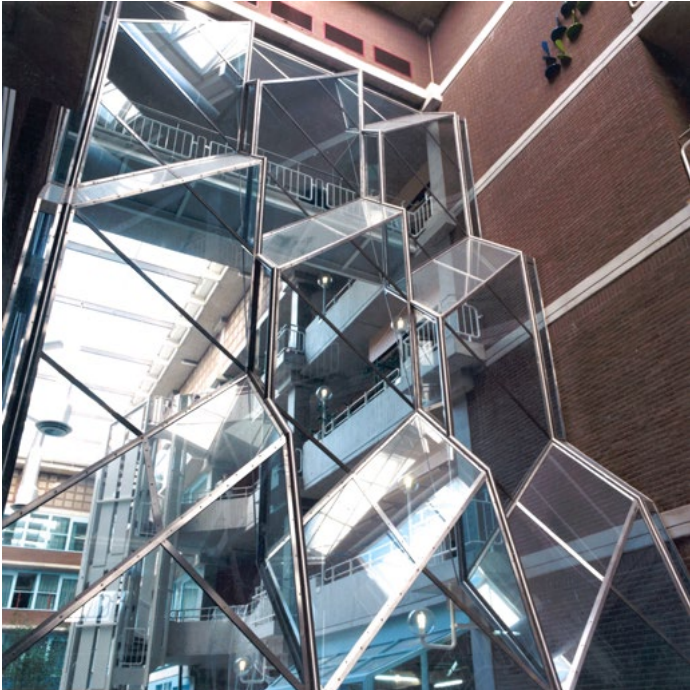
De reliëfs uit de jaren '70 en '80 zijn te plaatsen binnen het constructivisme, een stroming waarbij de nadruk ligt op constructie, ruimtelijkheid en exacte geometrische vormen. Samen met constructivistische werken van Jan Schoonhoven, André Volten, Carel Visser en Joost Baljeu vormen ze een belangrijk accent binnen de BPD Kunstcollectie.

Het Bugarweeshuis van Aldo van Eyck wordt vaak beschouwd als eerste voorbeeld van deze stroming binnen de architectuur. Zo ontstaat er in het hoofdkantoor van BPD een uitzonderlijk samenspel tussen kunst en gebouw.

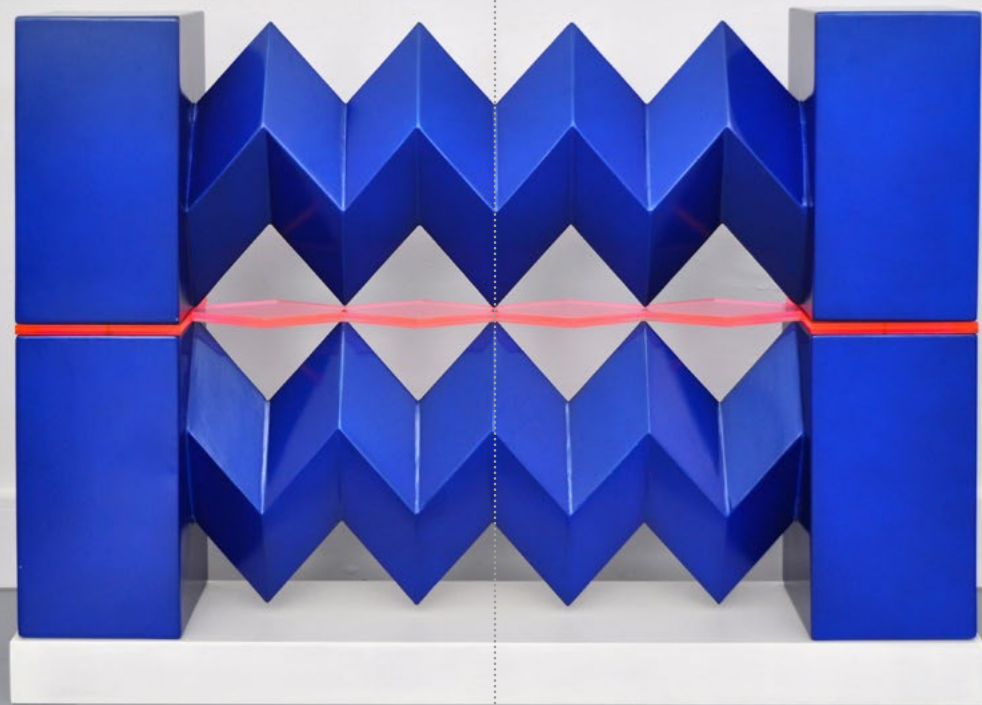

20 VUmc Amsterdam
Reliëfwand glas en staal
1985

21 Frans en Marja de Boer Lichtveld
1991

Frans en Marja de Boer Lichtveld hebben zich met name toegelegd op hun werk in de publieke ruimte. Er was geen noodzaak om via de kunsthandel hun vrije werk te promoten en te verkopen. Daardoor is er uit alle periodes veel werk in het atelier gebleven en ontstond het idee om de twee reliëfs uit de serie 'Intersected Movement' en het 'Spiegelreliëf met diagonaaldeling' aan de BPD Kunstcollectie te schenken.

Zo worden er twee ensembles herenigd en is het werk van dit uitzonderlijke kunstenaarsduo voor de toekomst bewaard in de BPD Kunstcollectie.

Credits

Voor Mirrorbox 1, 1981. Fotografie: Marja de Boer Lichtveld.

Achter Detail Burgerweeshuis, 2023. Fotografie: Ricky Rijkenberg.

01 De Krul, 1985, Stadsplein Nieuwegein. Fotografie: Tom Haartsen.

02 Muziektheater Amsterdam spiegelwand met neonlicht en roestvrijstalen bar, 1986. Fotografie: Tom Haartsen.

03 Frans en Marja de Boer Lichtveld in het atelier, 1987. Fotografie: John Stoel.

04 Spiegelreliëfwand kantoor AMEV Verzekeringen, 1974, Utrecht. Fotografie: Eugène Terwindt.

05 Diagonaaldeling Spiegelreliëf, 1976. Fotografie: Marja de Boer Lichtveld.

06/07 Kinetisch object, Sportcentrum de Fluit, Leidschendam, 1970. Fotografie: Joop Souverein.

08 Interaction sculptuur, 1988, Stadhuisplein Zoetermeer. Fotografie: Marja de Boer Lichtveld.

09 Interaction – New Life, sculptuur en fontein uit 1988, herplaatst in 2003, Zoetermeer. Fotografie onbekend.

10 Ontwerptekeningen spiegelreliëfs en pyramides, 1972 – 1978.

11 Diagonaalconstructie 1, 1980. Fotografie: Marja de Boer Lichtveld.

12 Diagonaalconstructie 2, 1980. Fotografie: Marja de Boer Lichtveld.

13 Frans en Marja de Boer Lichtveld in het atelier, 1975. Fotografie onbekend.

14 De Krul, 1985, Zuiderstedeweg, Nieuwegein, herplaatst in 2013. Fotografie onbekend.

15 Staalsculptuur Focus Point, 2000, Schagen. Fotografie: Marja de Boer Lichtveld.

16 Prometheus Tempel, 1988, in de tuin van Huize Hoewelaken. Fotografie: Marja de Boer Lichtveld.

17 Intersected Movement 3 en 4 (1977) Bouwfonds N.G. hoofdkantoor in Hoevelaken, ca. 1978. Fotografie onbekend.

18 Reliëf Intersected Movement 1, 1980. Fotografie: Metha Kamminga.

19 Reliëf Intersected Movement 2, 1980. Fotografie: Metha Kamminga.

20 Reliëfwand glas en staal VUmc, 1985, Amsterdam. Fotografie: Marja de Boer Lichtveld.

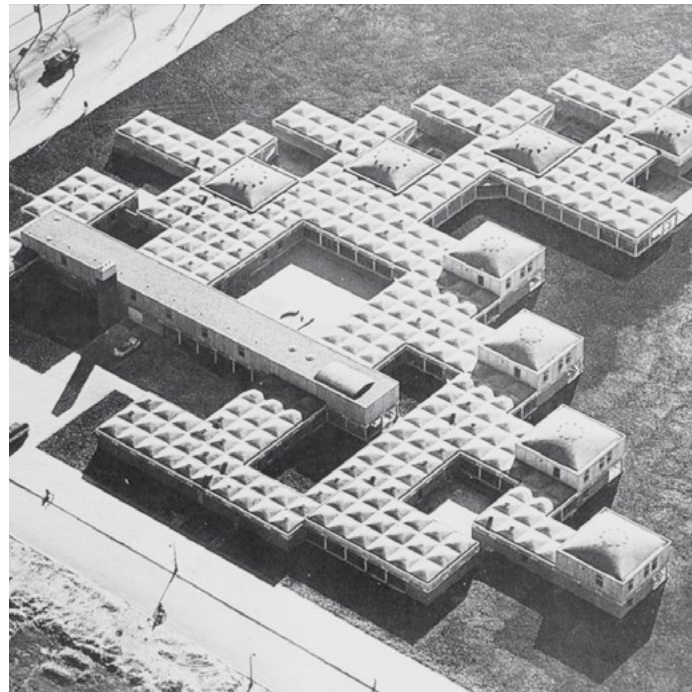
21 Frans en Marja de Boer Lichtveld, 1991. Fotografie onbekend.

22 Schakelobject 2, 1975. Fotografie: Metha Kamminga.

23 Staalsculptuur Tension, 1991, herplaatst in 2023, Amstelveen.

24 Tijdspiraal Timeless Time, 1984. Fotografie: Marja de Boer Lichtveld.

25 Observatorium, ijzersculptuur, 1987. Fotografie: Marja de Boer Lichtveld.

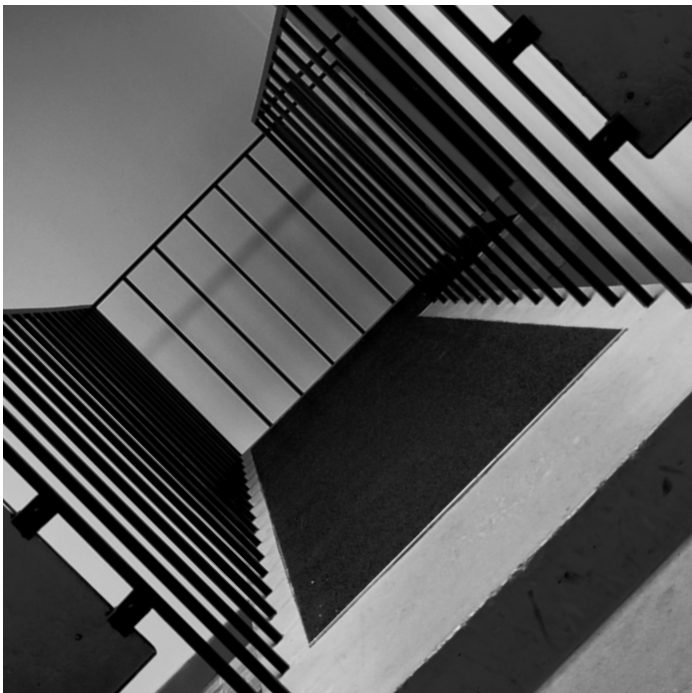
Ontwerp folder en tentoonstelling
Carsten Klein en Ricky Rijkenberg

Tekst en samenstelling
Afdeling Kunst en Cultuur van BPD

Meer informatie
www.bpdkunstcollectie.nl
www.bpd.nl/kunst-en-cultuur
www.deboerlichtveld.nl

BPD | Bouwfonds Gebiedsontwikkeling
Burgerweeshuis
IJsbaanpad 1
1076 CV Amsterdam

**Met speciale dank
aan Marja de Boer Lichtveld**

burgerweeshuis